

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 334/2015-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. augusta 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Burocim, Za Šestnástkou 17, Spišská Nová Ves, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 Co 17/2015 zo 6. mája 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. júla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia

jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) sp. zn. 3 Co 17/2015 zo 6. mája 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v právnom postavení žalobcu v konaní o vypratanie nehnuteľnosti sa žalobou doručenou Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) 7. marca 2014 domáhal, aby okresný súd uložil žalovanému povinnosť vypratať stavbu [REDAKOVANÉ] so súpisným číslom [REDAKOVANÉ], zapísanú na LV č. [REDAKOVANÉ] pre obec a katastrálne územie [REDAKOVANÉ], a nahradiť mu trovy konania.

Ako ďalej sťažovateľ uvádza, „Na Okresnom súde Prešov sa pod sp. zn. 7 C 94/2014 viedlo súdne konanie o vypratanie nehnuteľností vo vlastníctve sťažovateľa (žalobcu). Návrh na začatie konania sa ukázal ako dôvodný, nakoľko počas súdneho konania žalovaný dobrovoľne nehnuteľnosti vypratal, o čom zaslal sťažovateľovi i písomné vyrozumienie. Nakoľko po tomto dobrovoľnom vyprataní nehnuteľností žalovaný neodstránil chybnú evidenciu zvierat a stále deklaroval, že hospodárske zvieratá sa stále nachádzajú vo vypratanej nehnuteľnosti, došlo k zmene návrhu na začatie konania v uvedenom smere. Súd nikdy nerozhodol či zmenu návrhu na začatie konania pripúšťa! Nakoľko po tejto zmene návrhu na začatie konania došlo k náprave, zobral sťažovateľ svoj návrh na vypratanie nehnuteľností celkom späť a na rozhodnutí o pripustení zmeny návrhu už netrval.

Prvostupňový súd následne správne uzn. č. k. 7 C 94/2014-44 zo dňa 4.12.2014 vyhodnotil, že sťažovateľovi patrí náhrada trov konania, lebo zastavenie konania zapríčinil svojím konaním žalovaný, keď nehnuteľnosť vypratal. Súd ďalej taktiež potvrdzuje, že o pripustení zmeny návrhu na začatie konania nerozhodol.

Odvolací súd (porušovateľ základného práva) následne uzn. č. k. 3Co/17/2015-59 zo dňa 6.5.2015 sám rozhodol tak, že náhrada trov konania účastníkom nepatrí s poukazom na § 150 OSP, nakoľko síce sťažovateľ podal návrh na vypratanie nehnuteľností dôvodne, avšak späťvzatie zmeneného návrhu žalovaný nezapríčinil. Toto rozhodnutie porušovateľa má znaky rozhodnutia arbitrárneho nakoľko sa neopiera o procesné predpisy, ignoruje

právnou nezáväznosť zmeny návrhu na začatie konania (bez rozhodnutia súdu o pripustení zmeny) a opiera svoje rozhodnutie o skutočnosti, ktoré sa ešte ani nedokazovali (dôvodnosť/nedôvodnosť zmeny návrhu). Uvedeným rozhodnutím došlo k zásadu do práva sťažovateľa na spravodlivý proces.“

3. S ohľadom na uvedené sťažovateľ uvádza, že napadnuté uznesenie krajského súdu je zjavne neodôvodnené a arbitrárne, a preto ústavnému súdu s poukazom na jeho rozhodovaciu prax navrhuje, aby rozhodol takto:

„1. Práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu Prešov č. k. 3 Co 17/2015-59 zo dňa 6.5.2015 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu Prešov č. k. 3 Co 17/2015-59 zo dňa 6.5.2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd v Prešove povinný vyplatiť na účet ich právneho zástupcu JUDr. Jána Burociho, so sídlom Za Šestnástkou 17, Spišská Nová Ves, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

4. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

5. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Podľa § 20 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať sťažovateľ alebo jeho právny zástupca. K návrhu na začatie konania sa musí priložiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom s výslovným uvedením, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

7. Ústavný súd zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde). Až na výnimky, ktoré v danej veci nie sú relevantné, je ústavný súd pritom viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

8. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu, ktorý koncipoval aj samotnú sťažnosť podanú ústavnému súdu, s návrhom nedoručil aj

splnomocnenia pre advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. Predloženie splnomocnenia je pritom povinnosťou vyplývajúcou z už citovaného § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľom predložené splnomocnenie zo 6. marca 2014 zákonné náležitosti uvedené v § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde nespĺňa; nie je v ňom uvedená konkretizácia napadnutého súdneho konania ani skutočnosť, že sa udeľuje v konaní pred ústavným súdom.

9. V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

10. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažnosť vykazuje taký nedostatok náležitostí predpísaných zákonom, že nie je možné preskúmať splnenie hoci len procesných podmienok konania pred ústavným súdom, a preto ju z uvedeného dôvodu odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Keďže

sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

11. V závere ústavný súd z dôvodu presvedčivosti tohto rozhodnutia dopĺňa, že existuje i ďalší dôvod na odmietnutie podanej ústavnej sťažnosti.

12. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne práva priznaného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde a že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenia o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať (napr. III. ÚS 124/08). Úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov týchto všeobecných súdov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné (obdobne I. ÚS 17/00, I. ÚS 93/08).

13. Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

14. Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010) však vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny

rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

15. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 229/07, III. ÚS 315/08) konštatuje, že práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy).

16. Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo.

17. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Co 17/2015 zo 6. mája 2015 (ktorým krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu č. k. 7 C 94/2014-44 zo 4. decembra 2014 vo výroku o trovách konania tak, že náhradu trov konania účastníkom nepriznal, a rozhodol i o nepriznaní práva účastníkov na náhradu trov odvolacieho konania) obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Vychádzajúc zo svojej judikatúry a s prihliadnutím na výsledok ústavnej konfrontácie medzi námietkami sťažovateľa a napadnutým uznesením krajského súdu z hľadiska možného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že pri odôvodňovaní svojho právneho záveru sa odvolací súd pridŕžal

ustanovenia § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré umožňovalo zvoliť daný postup.

Skutočnosť, že sa sťažovateľ s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

18. Ústavný súd sa z obsahu napadnutého uznesenia presvedčil, že odvolací súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia. Pretože napadnuté uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

19. V závere ústavný súd ešte uvádza, že vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania musí byť z odôvodnenia konkrétneho rozhodnutia zrejmé, na základe akých právnych predpisov súd rozhodoval a akými úvahami bol pri ich aplikácii vedený. Samozrejme, musí ísť o právnu normu, ktorú zákon dovoľuje na daný prípad použiť. V namietanom prípade bolo v právomoci a na posúdení krajského súdu, akým zákonne konformným spôsobom korešpondujúcim s výsledkom sporu sa postaví k výroku o náhrade trov konania (včítane odvolacieho konania) a aké ustanovenia (právne normy) príslušného právneho predpisu, teda Občianskeho súdneho poriadku, použije.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu č. k. 7 C 94/2014-44 zo 4. decembra 2014 vo výroku o trovách konania tak,

že náhradu trov konania účastníkom nepriznal, a rovnako rozhodol i o práve na náhradu trov odvolacieho konania, ktoré nepriznal žiadnemu z účastníkov. Závery krajského súdu nemožno považovať za jednostranné či obmedzené, pretože vzhľadom na ich odôvodnenosť ich ústavný súd hodnotí ako ústavne akceptovateľné.

20. Keďže z obsahu sťažnosti ústavný súd zistil, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, mohol predmetnú sťažnosť podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietnuť i z tohto dôvodu pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2015